

**ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI НОМИДАН
ХАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ**

28.02.2018 й

Ўзбекистон тумани

4-1503-1801/432-сонли иш.

Ўзбекистон туманлараро иқтисодий суди, суд раиси М. Мирмаксудовнинг раислигида, О.Насриддинованинг котиблигида, Савдо саноат Палатаси Фарғона вилоят ҳудудий бошқармаси даъвогар Қўкон дон маҳсулотлари АЖ манфаатини кўзлаб, жавобгар Алиев Турсунали фермер хўжалигига нисбатан 1683000 сўм жарима ундириш ҳақидаги даъво аризаси юзасидан қўзғатилган хўжалик ишини тарафлардан жавобгар вакили С. Алиев (ишончнома асосида) иштирокида, Ўзбекистон туманлараро иқтисодий суд биносида ўтказилган очиқ суд мажлисида кўриб чиқиб, қуйидагиларни

АНИҚЛАДИ:

Даъво аризадан кўринишича, Қўкон дон маҳсулотлари АЖ (келгуси ўринларда “даъвогар” деб юритилади) ҳамда Алиев Турсунали фермер хўжалиги (келгуси ўринларда “жавобгар” деб юритилади) ўртасида 2017 йил ҳосилидан давлат эҳтиёжлари учун бошоқли дон сотиш шартномаси имзоланган, шартномага кўра, даъвогар уруғлик етказиб бериш, ҳақ тўлаш, жавобгар эса бошоқли донни етказиб бериш мажбуриятини олган, бироқ жавобгар томонидан шартномада белгиланган миқдорга нисбатан **15.1 тонна** миқдорида бошоқли дон кам етказиб берилган, натижада Савдо саноат Палатаси Фарғона вилоят ҳудудий бошқармаси даъвогар манфаатини кўзлаб, жавобгарга нисбатан 1683000 сўм миқдорида жарима ундиришни сўраган.

Суд мажлисида даъвогар вакили иштирок этмади, 21.02.2018 йил кунги суд мажлисида даъвони қаноатлантиришни сўраган эди.

Жавобгар вакили даъвони рад этиб, даъвогар билан тузилган 15.09.2016 йил кунги 250-сонли шартнома бўйича унинг режаси 86.3 тонна эканлиги, мазкур режани бажарганлиги, бу ҳақида Фуркат тумани Қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармасининг 09.02.2018 йил кунги 19-сонли маълумотномасини тақдим қилди.

Суд, тарафларнинг кўргазмаларини тинглаб, ишдаги мавжуд ҳужжатларни ўрганиб чиқиб, қуйидагиларга кўра, даъвони қаноатлантиришни рад этишни лозим топади:

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодекси 8 ва 234-моддаларига кўра, мажбуриятлар шартномадан, зиён етказиш натижасида ҳамда ушбу Кодекста кўрсатилган бошқа асослардан келиб чиқади. Мазкур ҳолатда мажбурият контрактация шартномасидан келиб чиққан.

Фуқаролик Кодекси 236-моддасига асосан мажбуриятлар мажбурият шартларига ва қонун ҳужжатлари талабларига мувофиқ, бундай шартлар ва талаблар бўлмаганида эса - иш муомаласи одатларига ёки одатда қўйиладиган бошқа талабларга мувофиқ лозим даражада бажарилиши керак.

Фуқаролик Кодекси 333-моддасига асосан қарздор айби бўлган тақдирда мажбуриятни бажармаганлиги ёки лозим даражада бажармаганлиги учун, агар қонун ҳужжатларида ёки шартномада бошқача тартиб белгиланган бўлмаса, жавоб беради.

Иш ҳужжатларидан аниқланишича, тарафлар ўртасида 2017 йил ҳосилидан давлат эҳтиёжлари учун 23.09.2016 йил куни 48-сонли, 15.09.2016 йил куни 250-сонли бошоқли дон сотиш шартномалари имзоланган, шартномага кўра, даъвогар уруғлик етказиб бериш, ҳақ тўлаш, жавобгар эса 15.09.2016 йил куни 250-сонли шартнома бўйича 86.3 тонна, 23.09.2016 йил куни 48-сонли шартнома бўйича 105.6 тонна бошоқли донни етказиб бериш мажбуриятини олган, жавобгар томонидан 95.4 тонна бошоқли дон сотилган.

Фуқаролик Кодексининг 466-моддасига мувофиқ, кишлоқ хўжалиги маҳсулотини етиштирувчи ўстирилган (ишлаб чиқарилган) кишлоқ хўжалиги маҳсулотини тайёрловчига контрактация шартномасида назарда тутилган миқдор ва ассортиментда топшириши шарт.

Фуқаролик Кодексининг 262-моддасига мувофиқ, неустойка тўғрисидаги қелишув ёзма шаклда тузилиши керак.

Тарафлар ўртасидаги шартноманинг 5.2-бандига мувофиқ, шартномада белгиланган маҳсулот топширишдан асоссиз бўйича товлаган жавобгар даъвогарга топширилмаган пахта қийматининг 30 фоизи миқдорида жарима тўлайди.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Кишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришида шартномавий муносабатларни такомиллаштириш ва мажбуриятлар бажарилиши учун томонларнинг жавобгарлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида” ги 04.09.2003 йил кунги Қарорининг 2-бандига кўра, туман кишлоқ ва сув хўжалиги бўлими ходимлари шартномаларнинг ўз вақтида рўйхатдан ўтказилиши, шунингдек кишлоқ хўжалиги товар ишлаб чиқарувчилари билан тузилган шартномаларнинг тайёрлов ва хизмат кўрсатиш ташкилотлари томонидан бажарилишининг доимий мониторинги олиб борилиши учун шахсан жавоб берадилар.

Фурқат тумани Кишлоқ ва сув хўжалиги бошқармасининг 09.02.2018 йил кунги 19-сонли маълумотномасида жавобгарнинг 2017 йил ҳосили учун шартномавий режаси 87.4 тонна эканлиги белгиланган.

Хўжалик Процессуал Кодексининг 55-моддасига мувофиқ, ишда иштирок этувчи ҳар бир шахс ўз талаб ва эътирозларига асос қилиб келтираётган ҳолатларни исботлаши керак.

Хўжалик Процессуал Кодексининг 61-моддасига мувофиқ, хўжалик суди ишдаги мавжуд далилларни ҳар томонлама, тўлиқ ва ҳолис текширишга асосланган ўз ички қарарини бўйича баҳолайди. Ҳеч қандай далил хўжалик суди учун олдиндан белгилаб қўйилган қучга эга эмас.

Ўзбекистон Республикаси Олий хўжалик судининг 15.06.2007 йил кунги 161-сонли Пленум Қарорининг 3-бандида қуйидагича тушунтириш берилган: “Ҳеч қандай далил суд учун олдиндан белгилаб қўйилган қучга эга эмас.”

Қайд этилганлардан келиб чиқиб, суд жавобгарни бошқоқли дон сотиш режасини бажарган деб ҳисоблашни, даъвони қаноатлантиришни рад этишни лозим топади.

Хўжалик процессуал кодексининг 95-моддасига мувофиқ, суд харажатлари ишда иштирок этувчи шахсларга уларнинг қаноатлантирилган даъво талаблари миқдorigа мутаносиб равишда юкланади.

Даъвони қаноатлантириш рад этилганлиги сабабли, давлат божи даъвогардан ундирилиши лозим, бироқ Савдо саноат Палатаси Фарғона вилоят ҳудудий бошқармаси Солиқ Кодексининг 330-моддаси мувофиқ, давлат божи тўлашдан озод этилган, қайд этилгандан келиб чиқиб, суд даъвогардан давлат божи ундирмасликни, даъвогар томонидан тўланган 5 000 сўм почта харажатларини даъвогар зиммасида қолдиришни лозим топади.

Бинобарин, Ўзбекистон Республикаси Хўжалик процессуал кодексининг 95, 130, 135, 138 ва 139- моддаларига асосан, суд

Қ А Р О Р   Қ И Л Д И:

Даъвони қаноатлантириш рад этилсин.

Тўланган 5 000 сўм почта харажатлари даъвогар “Қўқон дон маҳсулотлари” АЖ зиммасида қолдирилсин.

Мазкур ҳал қилув қарордан норози тараф бир ой муддат ичида Ўзбекистон туманлараро иқтисодий суди орқали Фарғона вилоят иқтисодий судига апелляция тартибида шикоят бериши (прокурор протест келтириши) мумкин.

Раислик этувчи

М.Мирмаксудов